



POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU
PIECZY ZASTĘPCZEJ
DLA POWIATU GRÓJECKIEGO
NA LATA 2019-2021

*Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu
ul. Laskowa 4A, 05-600 Grójec*

Spis treści

Wstęp	3
Realizatorzy programu	7
System opieki nad dzieckiem i rodziną	7
Charakterystyka i analiza rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie	8
Zasoby instytucjonalne	8
Instytucjonalna piecza zastępcza	11
Usamodzielnianie wychowanków	13
Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze	14
Cele i kierunki działań wynikające z Powiatowego Programu	
Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021	14
Limit rodzin zastępczych na lata 2019-2021	18
Źródła finansowania programu	18
Beneficjenci programu	19
Realizatorzy programu	19
Monitoring i ewaluacja programu	20

Wstęp

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 998 z późn. zm.) określa ten obowiązek, jak również organizowanie dla dzieci całkowicie pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej, rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił organizację tego zadania na podstawie art. 190. W dniu 16 listopada 2011 roku Zarządzeniem Nr 76/11 Starosta Powiatu Grójeckiego wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W dobie licznych przemian społeczno - ekonomicznych, postępu nauki i techniki, rosną wymagania w stosunku do rodziny, dlatego też istotne znaczenie ma właściwe wypełnianie funkcji i zadań opiekuńczo – wychowawczych. Rodzina dysfunkcyjna, zdezorganizowana, społeczna zawsze stanowiła duże zagrożenie dla wychowujących się w niej dzieci. Często bowiem dochodziło w niej do nadużyć, przemocy, zaniedbań, a także niezaspokajania podstawowych potrzeb.

W świetle ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dziecko pozbawione właściwej opieki ze strony rodziców biologicznych może zostać umieszczone w rodzinie zastępczej bądź w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Rodzina zastępcza, obok rodziny adopcyjnej, niewątpliwie jest jedną z najpopularniejszych i najbardziej optymalnych form opieki kompensacyjnej nad dzieckiem opuszczonym.

Ponadto ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018r., poz.998 z późn.zm.) określa:

1. zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych;
2. zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
3. zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
4. zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
5. zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest w szczególności art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018r., poz. 998 z późn.zm.), z którego wynika, że do zadań powiatu należy m.in. opracowanie i realizacja 3- letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2018r. poz.998 z późn.zm);
2. ustawę z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz.U. z 2017r., poz.682);
3. ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2018r., poz.995);
4. ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2018r., poz.1508);
5. ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2015r., poz.1390);
6. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2018r., poz.450);
7. ustawę z dnia 7 września 1991r. O systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U. z 2018r., poz.1457).

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należą:

1. opracowanie i realizacja 3- letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej
2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych

3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze przez wspieranie procesu usamodzielnienia
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych
5. prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo wychowawczej typu rodzinnego
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia
 - b) specjalistycznego poradnictwa
8. wyznaczanie organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej
9. zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich
10. prowadzenie rejestru danych o osobach:
 - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka
 - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, o których mowa w art.46 ustawy
11. kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka
12. finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo- terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,

b) pomocy przyznanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne,
c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenie rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo wychowawczych typu rodzinnego.

13. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy

14. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy natomiast:

1. realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
2. finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

Istotą Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest precyzowanie celów, których realizację przewiduje się na okres 3 lat. Dzięki opracowaniu programu możliwe stanie się szczegółowe zidentyfikowanie potrzeb oraz zorganizowanie przyszłych działań. W związku z powyższym, dominującą część dokumentu stanowi diagnoza i opis przedsięwzięć jakie samorząd terytorialny oraz podmioty działające w obrębie pomocy społecznej i opieki nad dzieckiem oraz rodziną winny podjąć w latach 2019-2021. Program określa działania podejmowane na rzecz realizowanych celów, oraz wskazuje podmioty bezpośrednio odpowiedzialne za ich wdrażanie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 będzie realizowany na terenie Powiatu Grójeckiego w 10 gminach. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, od 2019 roku i będzie kontynuowane do 2021 roku włącznie.

Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu będą wdrażane w formie ciągłej.

Niniejszy program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu grójeckiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

W związku z upływającym okresem obowiązywania Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2016-2018, należało opracować nowy dokument, który na bazie dotychczasowych doświadczeń uwzględnia m.in. organizowanie opieki i wychowania w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, przyznawanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych przewidzianych ustawą.

Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie grójeckim oraz jest podstawą do pozyskiwania środków finansowych w ramach ogłaszanych przez ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej konkursów ofert dotyczących realizacji rządowych programów w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, jak również do pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej.

Realizatorzy programu

Realizatorami programu są organy realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawowo do realizacji w/w zadań wskazane są: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, sądy i ich organy pomocnicze, instytucje oświatowe, podmioty lecznicze, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje społeczne oraz środowiska lokalne.

Niemniej jednak głównym realizatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu, które zostało wyznaczone na Organizatora Pieczy Zastępczej w Powiecie Grójeckim.

SYSTEM OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Zgodnie z przepisami Kodeksu Rodzinnego i opiekuńczego opieka jest instytucją prawnorodzinną: jedną z jej form jest opieka nad małoletnim, który nie pozostaje pod władzą rodzicielską. Rodzice dziecka wykonując władzę rodzicielską ponoszą wspólną odpowiedzialność za wychowywanie i rozwój dziecka oraz za najlepsze zabezpieczenie jego interesów. Sprawowanie

pieczy nad osobą i majątkiem dziecka, wychowanie dziecka jest szczególnym obowiązkiem rodziców wynikającym z ich władzy rodzicielskiej.

Państwo i inne podmioty pełnią wyłącznie funkcje wspierające. Mogą również pełnić funkcje zastępcze, ale tylko wówczas gdy dziecko nie znajduje się z różnych względów pod bezpośrednią pieczą rodziców lub gdy piecza ta jest sprawowana przez rodziców w sposób krzywdzący dziecko. Nadrzędną zasadą rozstrzygającą o sposobie i kierunku sprawowania opieki jest „dobro dziecka”. Piecza zastępcza jest to więc opieka, którą sprawuje się nad dzieckiem przebywającym poza swoim środowiskiem rodzinnym. Piecza zastępcza jest sprawowana przez osoby lub powołane do tego instytucje, która jest ustanawiana na mocy orzeczenia sądowego.

Powyżej wymienione normy zawarte są w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art.48, art.72) w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym, w ustawie o systemie oświaty, aktach prawa międzynarodowego ratyfikowanych przez Polskę (m.in. w Konwencji o prawach dziecka ONZ art.3, art. 5, art. 9, art.18)

W obecnie funkcjonującym systemie opieki nad dzieckiem, pomoc dziecku oparta jest na dwóch typach ingerencji w sprawy rodziny:

- 1) w sprawie dziecka i rodziny poprzez pomoc materialną, doradztwo, terapię, mediacje
- 2) stałe lub okresowe umieszczenie dziecka w zastępczym środowisku wychowawczym.

CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE



Powiat

grójecki -

(województwo mazowieckie), utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Grójec.

W skład powiatu wchodzi:

gminy miejsko-wiejskie: Grójec, Mogielnica, Nowe Miasto nad Pilicą, Warka

gminy wiejskie: Belsk Duży, Błędów, Chynów, Goszczyn, Jasieniec, Pniewy

miasta: Grójec, Mogielnica, Nowe Miasto nad Pilicą, Warka.

ZASOBY INSTYTUCJONALNE

Wsparcie dla rodzin jak też rodzinnych form pieczy zastępczej z założenia jest rozwiązaniem opartym na pracy systemowej. Aby było profesjonalne i na jak najwyższym poziomie, powinno opierać się na współpracy szeregu osób i instytucji. Do osób tych należą przede wszystkim koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, asystent rodziny pracujący z rodziną biologiczną, pracownicy socjalni i kuratorzy sądowi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu, wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu grójeckiego, przy organizowaniu i wypełnianiu swoich zadań, korzysta ze współpracy szeregu instytucji, których praca i funkcjonowanie związane jest ze wspieraniem rodziny naturalnej i rodzinnej pieczy zastępczej:

- **Ośrodki pomocy społecznej**, (na terenie naszego powiatu istnieją 3 Miejsko- Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej i 7 Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznych);
- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grójcu;**
- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Warce,**
- **Sąd Rejonowy w Grójcu;**
- **Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu;**
- **Komenda Powiatowa Policji w Grójcu;**
- **Placówki Oświatowe;**
- **Placówki lecznicze;**
- **Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Jurkach;**
- **Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Nowym Mieście;**

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. O wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodziny zastępcze spokrewnione,
2. rodziny zastępcze niezawodowe,
3. rodziny zastępcze zawodowe w tym
 - pełniące funkcję pogotowia rodzinnego
 - specjalistyczne
4. rodzinne domy dziecka

Jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej w większości przypadków w rodzinach biologicznych doznawały wszelkiego rodzaju zaniedbań, przemocy, były świadkami nadużywania alkoholu przez rodziców. Konieczne zatem jest udzielenie dzieciom i rodzinom zastępczym

odpowiedniego wsparcia w dążeniu do wychodzenia z kryzysu w jakim znalazło się dziecko, przy jednoczesnej pracy z rodziną biologiczną w celu umożliwienia dzieciom powrotu do domu rodzinnego.

Jedną z form pracy w dążeniu do powyższego celu jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka w konsultacji ze specjalistami między innymi psychologiem, pedagogiem, pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, szkołą i rodzicem biologicznym, z uwzględnieniem potrzeb dziecka. Na tej podstawie organizowana jest profesjonalna pomoc, szczególnie w przypadku dzieci z traumatycznymi przeżyciami. Tworzone przez koordynatora plany pomocy dziecku opracowane są w celu zapewnienia dziecku właściwej opieki, dostosowanej do jego indywidualnych potrzeb.

W tabelach zamieszczonych poniżej przedstawione zostały liczby rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Grójeckiego oraz dzieci w nich umieszczonych w latach 2016-2018.

Tabela Nr 1. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Grójeckiego w latach 2016-2018

Rodzaj rodziny zastępczej	Rok 2016 liczba rodzin	Rok 2017 liczba rodzin	Rok 2018 liczba rodzin
spokrewnione	69	70	73
niezawodowe	19	17	19
Zawodowe, w tym:			
Pełn. funkcję pogotowia rodzinnego	1	1	1
Rodzinne domy dziecka	2	2	2
razem	91	90	95

Stan na 30.06.2018r.

Tabela Nr 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Grójeckiego w latach 2016-2018

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych:	Rok 2016 liczba dzieci	Rok 2017 liczba dzieci	Rok 2018 liczba dzieci
spokrewnionych	85	83	87
niezawodowych	28	25	27
Zawodowych, w tym:			

Pełn. Funkcję pogotowia rodzinnego	3	3	5
Rodzinnych domach dziecka	11	12	12
Razem:	127	123	131

Stan na 30.06.2018r.

Przedstawione powyżej dane wskazują, że liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich przebywających w ciągu ostatnich trzech lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Na terenie Powiatu Grójeckiego nie funkcjonują placówki opiekuńczo – wychowawcze.

Przez instytucjonalną pieczę zastępczą rozumie się system pieczy zastępczej w formie całodobowych placówek opiekuńczo wychowawczych.

Instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

1. *placówek opiekuńczo-wychowawczych:*

- a) **typu socjalizacyjnego** (ma za zadanie zapewnić całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi powyżej 10 r.ż. W szczególnych sytuacjach, mogą być do placówki kierowane dzieci młodsze)
- b) **typu interwencyjnego** (ma za zadanie zapewnić doraźną opiekę nad dzieckiem powyżej 10 r.ż. w sytuacji kryzysowej w tym szczególnie w sytuacjach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki. Dziecko nie może przebywać w placówce dłużej niż przez 3 miesiące. Artykuł 103 ust.7 mówi, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może zostać przedłużony do:

- 1. zakończenia trwającego postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny,
- 2. przysposobienie
- 3. umieszczenie w pieczy zastępczej.

- c) **typu specjalistyczno-terapeutycznego** (ma za zadanie zapewnić opiekę nad dzieckiem powyżej 10 r.ż. o indywidualnych potrzebach, w szczególności nad dziećmi posiadającymi orzeczenie o niepełnosprawności, art.105):

1. legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,
2. wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii,
3. wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

d) **typu rodzinnego** (placówka ta ma za zadanie zapewnić opiekę nad dziećmi w różnym wieku, pozwalającą na wychowanie i opiekę nad licznym rodzeństwem, w tym dorastającym i usamodzielniającym się)

2. regionalnych placówek opiekuńczo-wychowawczych (samorząd wojewódzki);

3. interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych (samorząd wojewódzki).

W instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczane są dzieci, które wymagają długoterminowych oddziaływań terapeutycznych w zakresie:

- psychoterapii,
- socjoterapii,
- logopedii,
- uzależnień,
- rewalidacji,
- przemocy.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci z terenu Powiatu Grójeckiego umieszczonych w latach 2016-2018 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów.

Tabela Nr 3. Liczba dzieci z terenu Powiatu Grójeckiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych na terenie innych powiatów w latach 2016-2018

Instytucjonalna piecza zastępcza	Rok 2016 liczba dzieci	Rok 2017 liczba dzieci	Rok 2018 liczba dzieci
Liczba dzieci z terenu powiatu grójeckiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych na terenie innych powiatów	50	51 + 1 ośr. preadopcyjny	57 + 6 ośr. preadopcyjny
Razem:	50	52	63

Stan na 30.06.2018r.

Zgodnie z zapisem art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno – terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym jego stan zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

USAMODZIELNIANIE WYCHOWANKÓW

Osoba z chwilą ukończenia 18 roku życia – jak każdy inny młody człowiek- w świetle przepisów prawa staje się osobą dorosłą, uzyskuje pełnię praw cywilnych i obywatelskich.

Osiągnięcie przez wychowanka pełnoletniości uznaje się za podstawowe kryterium usamodzielnienia.

Osoba po osiągnięciu pełnoletniości, opuszczająca rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo wychowawczą typu rodzinnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno – terapeutycznego, interwencyjnego, czy regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną ma prawo do:

- ubiegania się o świadczenia pieniężne przysługujące osobom usamodzielnianym,
- uzyskania szczegółowych informacji o formach współpracy i zakresie wsparcia ze strony opiekuna usamodzielnienia i odpowiedzialnego pracownika socjalnego, pomocy PCPR w zakresie poradnictwa prawnego, spraw związanych z edukacją.

Warunkiem przyznania pomocy pieniężnej dla osoby usamodzielnianej jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia.

Pomoc pieniężną przyznaje się na :

- kontynuację nauki,
- usamodzielnienie;
- zagospodarowanie.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

Pomoc na usamodzielnienie i na zagospodarowanie jest to pomoc jednorazowa i wypłacana jest zgodnie z indywidualnym programem usamodzielnienia.

Tabela Nr 4

Ilość pełnoletnich Wychowanków, którzy skorzystali z pomocy.

Opuszczana forma pieczy zastępczej	2016		2017		2018	
Forma pieczy	Pieczą zastępczą	Inne w tym MOW	Pieczą zastępczą	Inne w tym MOW	Pieczą zastępczą	Inne w tym MOW
Pomoc na kontynuowanie nauki	24	0	23	0	20	0
Jednorazowa pomoc na usamodzielnienie	6	0	5	0	3	0
Jednorazowa pomoc na zagospodarowanie	2	0	3	0	5	0

Stan na : 30.06.2018

SZKOLENIE KANDYDATÓW NA RODZINY ZASTĘPCZE

Jednym z zadań powiatu związanego z rodzinną pieczę zastępczą jest kampania promująca rodzicielstwo zastępcze. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu w latach 2016-2018 przeszkoliło łącznie 20 osób.

Tabela Nr 5. Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze w latach 2016-2018

	Rodziny zastępcze	
Rok 2016	niezawodowe	4 (w tym 1 nie otrzymała kwalifikacji)
		
	zawodowe	0
		
	rodzinne domy dziecka	0
Rok 2017	niezawodowe	4
		

	zawodowe	0
	rodzinne domy dziecka	0
Rok 2018	niezawodowe	7 (w tym jedna przeszkolona w 2016 a kwalifikacje otrzymała w 2018)
	zawodowe	6
	rodzinne domy dziecka	0

Cele i kierunki działań wynikające z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019- 2021

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021 jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Grójeckim ze szczególnym nastawieniem na tworzenie form rodzinnych.

Dziecku, któremu rodzina naturalna nie może zapewnić bezpośredniej opieki i wychowania należy zorganizować opiekę zastępczą. Szansą wzrastania dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych są rodziny zastępcze. Obecne rozwiązania ustawowe kładą nacisk na rozwijanie rodzinnych zastępczych form opieki oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie tych rodzin zastępczych, które już funkcjonują przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki w Powiecie Grójeckim. Ponadto istnieje konieczność by w zintegrowanym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną uwzględnić działania mające na celu przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po opuszczeniu rodziny zastępczej i placówki opiekuńczo-wychowawczej. W czasie pobytu w pieczy zastępczej, wychowanek powinien nabyć odpowiednie umiejętności i wiedzę niezbędną do wejścia w dorosłe życie i samodzielnego funkcjonowania. Przygotowanie wychowanków do samodzielnego, dorosłego życia powinno w przyszłości zapobiec ich społecznemu wykluczeniu. Ważną kwestią jest również pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym różne formy pieczy zastępczej, poprzez pomoc w pozyskaniu własnego lokalu mieszkalnego jak również w uzyskaniu zatrudnienia, kierowanie do PUP, umożliwienie odbycia staży zawodowych.

Na podstawie przeprowadzonej pracy z rodzinami można stwierdzić, że dotychczasowa pomoc i wsparcie oferowane rodzinom zastępczym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu

jest postrzegane i oceniane przez ich odbiorców na dobrym poziomie, co wskazuje na objęcie właściwych kierunków podejmowanych i realizowanych działań.

Rodziny cenią pomoc pracowników i są zadowolone. Dzięki pozytywnym opiniom można kształtować i dobierać odpowiednie szczegółowe zakresy świadczonego wsparcia m.in. dotyczące problemów wychowawczych czy problemów związanych z kontaktami z rodzicami biologicznymi. Nie mniej jednak praca opiekunów zastępczych jest związana z ciągłym przewyciężaniem trudnych sytuacji, wynikających z licznych najczęściej negatywnych doświadczeń dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej tj. choroby, sieroctwa, przemocy, zagrożenia życia, alkoholizmu rodziców i innych. Wyrównywanie braków i niedoskonałości rozwoju biologicznego, psychicznego, społecznego, kulturalnego dziecka osamotnionego jest przypisane opiekunom zastępczym. Lecz by mogli oni prawidłowo wypełniać swoje zadania powinni być wspomagani przez różne instytucje.

Mając powyższe na uwadze opracowano cele szczegółowe:

1. rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej,
2. wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
3. wsparcie procesu usamodzielniania pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
4. powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

Biorąc pod uwagę powyższe za niezbędne do realizacji w niniejszym programie przyjmuje się następujące zadania:

- praca nad rozwojem rodzinnych form pieczy zastępczej,
- objęcie kompleksowym, specjalistycznym wsparciem funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej,
- realizacja programu dla usamodzielnianych wychowanków,
- podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych i pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- doskonalenia współpracy między instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny,
- prowadzenie kampanii promocyjnych o rodzicielstwie zastępczym.

Poniżej zamieszczona tabela przedstawia cele szczegółowe wraz z opisem działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021.

Tabela Nr 4. Cele i kierunki działań w ramach Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2019-2021.

Nazwa i opis celu	Kierunki działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1. rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej	1. promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez: a) prowadzenie kampanii społecznych na temat rodzicielstwa zastępczego, b) współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego. 2. pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka 3. szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka 4. stwarzanie warunków do powstawania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka 5. wzrost liczby rodzin zastępczych 6. szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka	PCPR OPS Stowarzyszenia	2019-2021
2. wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	1. organizowanie szkoleń mających na celu podniesienie kompetencji opiekuńczo- wychow. opiekunów 2. udzielanie wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną oraz prawną w szczególności w zakresie prawa rodzinnego 3. prowadzenie poradnictwa mającego na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego 4. wypłacenie przysługujących świadczeń rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka	PCPR	2019-2021

	5. objęcie rodzin i rodzinnych domów dziecka opieką i wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej 6. szkolenie pracowników w zakresie wprowadzania nowoczesnych, specjalistycznych i dostosowanych do zachodzących zmian form pracy z dzieckiem i rodziną		
3. wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej	1. współpraca instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianych wychowanków 2. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez udzielenie specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, pedagogicznego – celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu 3. wsparcie finansowe i rzeczowe	PCPR OPS rodziny zastępczego placówki opiekuńczo - wychowawcze	2019-2021
4. powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej	Współpraca koordynatora z asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego tymczasowo w jednej z form pieczy zastępczej	PCPR OPS	2019-2021

LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH NA LATA 2019-2021

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3 – letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodzinny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Ustawodawca dopuszcza zawarcie umowy w sytuacji gdy rodzina zastępcza niezawodowa spełnia warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i posiada pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wówczas starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnieniu funkcji rodziny zastępczej zawodowej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących na terenie danego powiatu. Umowy o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej zawiera się zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, który jest ustalony w ramach 3 – letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej. Na terenie powiatu grójeckiego funkcjonowała jedna rodzina zastępcza zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego oraz dwa Rodzinne Domy Dziecka.

Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2019-2021 przedstawia się w sposób następujący:

Rok 2019 – 1

Rok 2020 – 1

Rok 2021 – 1

W poprzednim programie w limicie na lata 2016-2018 rodzin zastępczych zawodowych przeszkolono - 6 osób na rodzinę zastępczą zawodową, i 14 na rodzinę zastępczą niezawodową.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań zaplanowanych na lata 2019-2021 realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu będą:

- - środki z budżetu powiatu;
- - środki z budżetu Państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych;

- - środki z budżetu innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Grójeckiego;
- - środki z budżetu samorządów gminnych;
- - środków strukturalnych Unii Europejskiej.

BENEFICJENCI PROGRAMU

Program skierowany jest w szczególności do:

- Rodzin zastępczych, rodzin pomocowych;
- Rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej
- Dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej;
- Osób usamodzielnianych;
- Usamodzielniających się Wychowanków;
- Placówek opiekuńczo wychowawczych;
- Rodzinnych Domów Dziecka;
- Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

REALIZATORZY PROGRAMU

Głównym realizatorem i koordynatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu przy współpracy ze współrealizatorami, którymi będą:

- Rodziny Zastępcze i Rodzinne Domy Dziecka
- Miejsko-Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Grójeckiego;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grójcu i Warce;
- Komenda Powiatowa Policji w Grójcu;
- Placówki Oświatowe
- Placówki opiekuńczo wychowawcze,
- Kuratorzy zawodowi i społeczni;
- Organizacje pozarządowe;
- Inne podmioty działające na rzecz pieczy zastępczej.

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Nadzór i monitoring programu należeć będzie do organizatora pieczy zastępczej tj. do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu, który na bieżąco oceniać będzie jego realizację. Do monitorowania realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Grójeckiego został powołany Zarządzeniem Nr 37/2017 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu z dnia 27.12.2017 roku Zespół monitorujący realizację „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Grójeckiego”, w skład którego wchodzi: kierownik zespołu ds. pieczy zastępczej, główny księgowy, psycholog, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej podlegał będzie stałej ewaluacji na przestrzeni lat, mającej za zadanie przyczynić się do rozwoju instytucji pomocy społecznej i projektów, które są w niej realizowane, jak również skuteczności działań i odpowiedzialności osób, które te działania realizują.

Wskaźnikami realizacji programu będą następujące dane:

- a) ilość porad specjalistycznych udzielonych rodzinom zastępczym,
- b) liczba szkoleń i warsztatów dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka,
- c) ilość utworzonych rodzin zastępczych.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu będzie przedkładał Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu w Grójcu roczne sprawozdania z realizacji programu, które będzie stanowiło integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu.